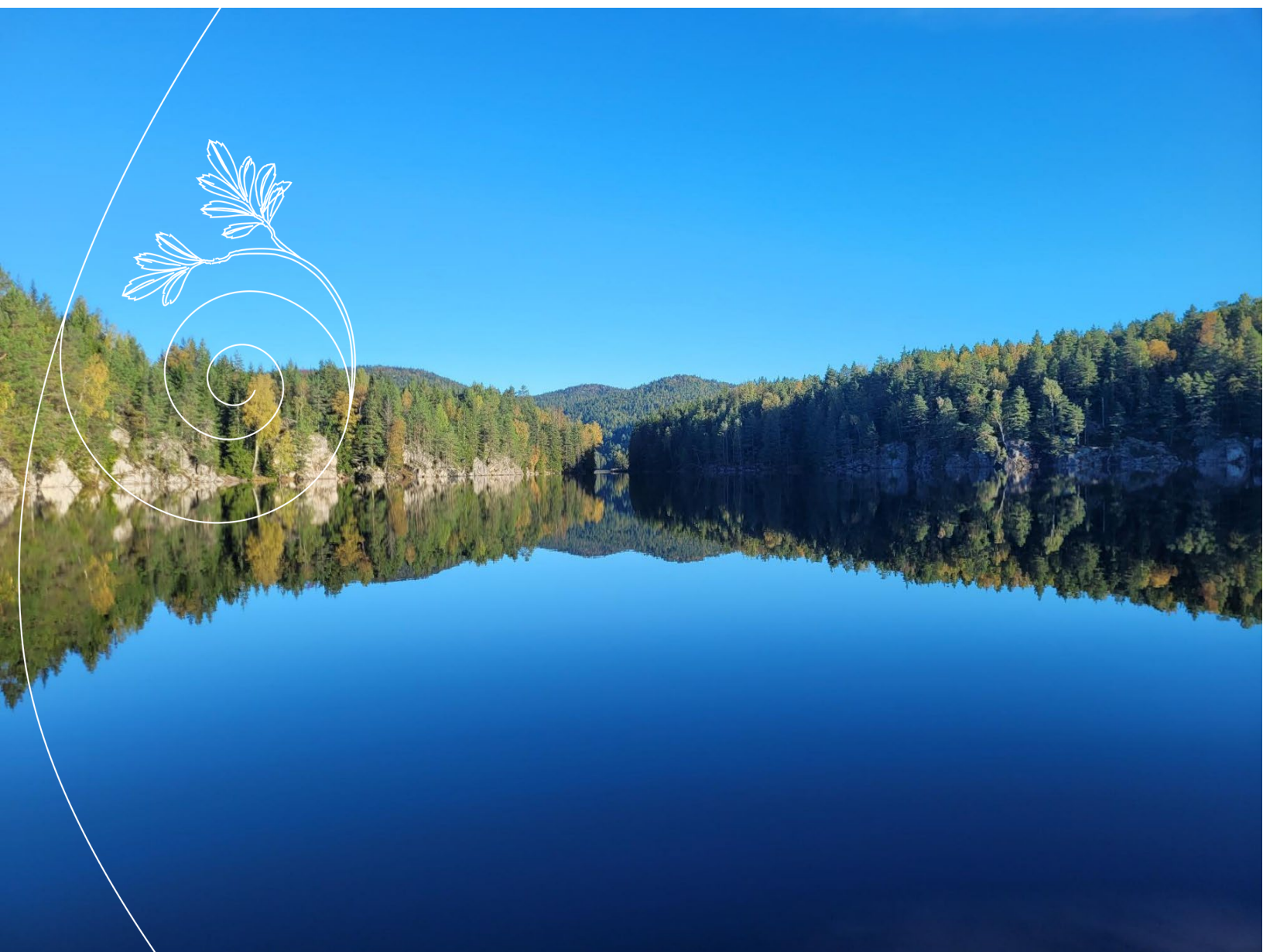

PORSGRUNN KOMMUNE
Kommunalteknikk

SAMMENDRAG AV HOVEDPLAN VANN OG AVLØP 2026-2038

1.	Kort fortalt – dette handler planen om.....	2
2.	Hvorfor denne planen er viktig.....	2
3.	Forankring i kommuneplanens samfunnsdel.....	2
4.	Status for vann- og avløpstjenestene	3
5.	Erfaringer fra forrige planperiode.....	3
6.	Viktige utfordringer og krav framover.....	4
7.	Mål og strategisk retning	4
8.	Prioriterte innsatsområder	5
9.	Prioriterte saneringsområder og gjennomføring.....	6
10.	Fremtidig utvikling av renseanlegg	6
11.	Konsekvenser og veien videre.....	6

Dette er en kortversjon av hovedplan vann og avløp 2026–2038. Dokumentet oppsummerer hovedtrekkene i planen, inkludert status, utfordringer, mål og prioriteringer for planperioden.

1. Kort fortalt – dette handler planen om

Hovedplan vann og avløp 2026–2038 handler om tre hovedoppgaver:

- **Ta vare på infrastrukturen vi allerede har.**
Store deler av ledningsnettets begynner å bli gammelt, og må fornyes der behovet er størst for å sikre stabile tjenester.
- **Redusere lekkasjer og overløpsutslipp.** Kravene i utslippstillatelsen og behovet for å redusere overløp gjør dette til en av de viktigste prioriteringene i planperioden.
- **Forberede systemene for fremtiden.**
Klimaendringer, strengere miljøkrav og behov for god forvaltning gjør at vann- og avløpssystemene må videreutvikles og tilpasses nye krav.

2. Hvorfor denne planen er viktig

Vann- og avløpstjenestene er blant kommunens mest samfunnskritiske oppgaver. De har direkte betydning for innbyggernes helse, miljøtilstanden i vassdrag og fjorder, beredskap ved hendelser og for kommunens videre utvikling.

Porsgrunn kommune har i dag gjennomgående gode vann- og avløpstjenester. Samtidig står kommunen overfor økende utfordringer knyttet til aldrende infrastruktur, strengere krav til miljø og utslipp, samt klimaendringer med mer og kraftigere nedbør.

Hovedplan vann og avløp 2026–2038 gir retning for hvordan kommunen skal utvikle, drifte og forvalte vann- og avløpssystemene i årene som kommer. Planen skal sikre trygge og pålitelige tjenester, redusere miljøbelastning og gi grunnlag for prioriteringer i økonomiplan og handlingsprogram.

Planen peker også på noen helt sentrale utfordringer som må løses i planperioden, særlig knyttet til fremmedvann, overløp og fornyelse av ledningsnettets.

3. Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

Arbeidet med vann og avløp er tett knyttet til flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Sikre vann- og avløpstjenester er en forutsetning for robust samfunnsutvikling, trygg boligbygging og næringsutvikling.

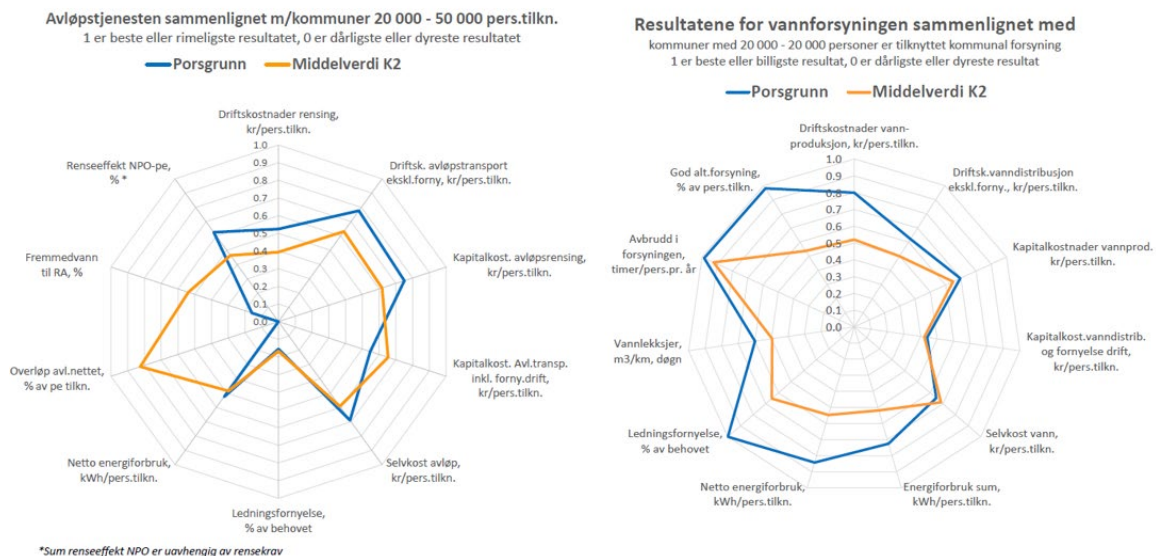
Planen bidrar også til kommunens klima- og miljømål gjennom redusert forurensning, bedre håndtering av overvann og mer effektiv drift av anleggene. Gjennom økt bruk av data,

overvåking og systematisk planlegging legger planen til rette for mer effektiv tjenesteutvikling og bedre prioritering av ressurser.

4. Status for vann- og avløpstjenestene

Porsgrunn kommune har stabile og gjennomgående gode vann- og avløpstjenester. Vannforsyningen er basert på sikre vannkilder, høydebasseng og et omfattende ledningsnett. Avløpssystemet består av flere renseanlegg med stort sett gode renseresultater og stabil drift.

Samtidig er deler av infrastrukturen aldrende, og det er utfordringer knyttet til lekkasjer, fremmedvann og overløp. Mange av ledningene nærmer seg slutten av sin tekniske levetid, noe som gjør planmessig fornyelse stadig viktigere.

Figur 1 Benchmarking av vann- og avløpstjenestene i Porsgrunn kommune sammenlignet med gjennomsnittet for kommunegruppe K2. Skala fra 0 til 1, der 1 er best eller billigst. Kilde: Norsk Vann.

Samlet sett viser sammenligningen at vann- og avløpstjenestene i Porsgrunn holder et godt nivå sammenlignet med andre kommuner i samme størrelseskategori, særlig innen drift og kvalitet. Samtidig bekrefter benchmarkingen at utfordringer knyttet til lekkasjer, fremmedvann og fornyelse av ledningsnettet er reelle og må prioriteres videre i planperioden.

5. Erfaringer fra forrige planperiode

I forrige planperiode er det gjennomført tiltak for å styrke forsyningsikkerheten, forbedre driften og redusere miljøbelastningen. Det er blant annet gjennomført målrettet lekkasjesøk, kartlegging av fremmedvann og økt bruk av inspeksjon og tilstandskontroll.

Overvåkning av ledningsnett er forbedret gjennom sensorer og målinger, og data brukes i større grad som grunnlag for prioritering av tiltak.

Det er også gjort investeringer i vannforsyningen, blant annet nye pumpestasjoner, høydebasseng og reservevannsløsninger, samt oppgraderinger av ledningsnett. Ny inntaksledning har i tillegg bidratt til redusert energibehov i vannforsyningen.

Arbeidet har gitt tydelige resultater. Fremmedvannet er redusert med om lag 50 % siden 2009, og lekkasjetapet i vannforsyningen er redusert fra 45 % i 2015 til 22 % i 2025. Dette gir bedre driftssikkerhet og et styrket grunnlag for videre prioriteringer i ny planperiode.

6. Viktige utfordringer og krav framover

Selv om tjenestene fungerer godt i dag, står kommunen overfor flere utfordringer i årene fremover. En viktig utfordring er aldrende ledningsnett. Uten systematisk fornyelse vil risikoen for lekkasjer, brudd og driftsproblemer øke.

På avløpssiden er fremmedvann den største utfordringen. Store mengder overvann føres inn i spillvannsnett, noe som øker belastningen på pumpestasjoner og renseanlegg og vil øke risikoen for overløp, der urensset avløpsvann slippes ut til bekker, elver og fjorder. Klimaendringer med mer og kraftigere nedbør forsterker utfordringen og gir ytterligere belastning på avløpssystemet og overvannshåndteringen.

Samtidig stiller utslippstillatelsen fra Statsforvalteren strengere krav til kontroll på overløpsutslipp. Reduksjon av fremmedvann er derfor en viktig forutsetning for å oppfylle kravene.

7. Mål og strategisk retning

Planen legger til grunn en mer planmessig, kunnskapsbasert og forebyggende utvikling av vann- og avløpstjenestene. Målet er å redusere belastningen på ledningsnett og anlegg, styrke driftssikkerheten og sikre at tjenestene fungerer godt også i framtiden.

De viktigste prioriteringene er å redusere lekkasjetapet i vannforsyningen, begrense fremmedvann i avløpssystemet, redusere overløpsutslipp og gjennomføre en fornyelse av ledningsnett basert på erfaring, tilstandsvurderinger og tydelige prioriteringer.

For å få størst mulig effekt skal tiltak prioriteres der behovet og konsekvensene er størst. Arbeidet skal i større grad være datadrevet, med økt bruk av målinger, analyser og overvåkning som grunnlag for prioritering av tiltak.

Overordnede mål for vann

Vannforsyningen er en samfunnskritisk tjeneste og en forutsetning for god helse og trygghet i befolkningen. De overordnede målene for vann skal sikre tilgang på drikkevann,

langsiktig og bærekraftig forvaltning av infrastrukturen og en tjenesteleveranse som oppleves forutsigbar og tilgjengelig for innbyggerne.

Våre hovedmål for vann er:

- Å dekke etterspørselen etter vann med god drikkevannskvalitet i henhold til drikkevannsforskriften.
- Å forvalte og drifte VA-anleggene på en effektiv og bærekraftig måte.
- At innbyggerne skal være fornøyde med standarden på tjenesten og oppfølgingen de får fra kommunen.

Forbedringsmål:

- Rehabiliteringstakt på 0,76 % frem til 2034, og øke til 1,16 % etter 2034.
- Redusere lekkasjetapet i ledningsnett til 20 % innen 2030.
- Opprettholde høy hygienisk sikkerhet og trygg vannkvalitet.
- Sikre stabil vannforsyning med tilstrekkelig kapasitet i hele kommunen.

Overordnede mål for avløp

Avløpstjenestene er avgjørende for å beskytte miljøet, forebygge forurensning og sikre gode og trygge bomiljøer.

Våre hovedmål for avløp er:

- Å ta hånd om avløpsvannet slik at miljøskade og sjenerende forhold ikke oppstår.
- Å forvalte og drifte VA-anleggene på en effektiv og bærekraftig måte.
- At innbyggerne skal være fornøyde med standarden på tjenestene og den behandlingen de får når de møter oss som organisasjon.

Forbedringsmål:

- Rehabiliteringstakt på 2 % frem til 2034.
- Null kjelleroversvømmelser som skyldes kapasitetsproblemer eller feil i det kommunale avløpsnett.
- Redusere overløpsutslipp til under 5 % innen 2028 og videre til 2 % innen utgangen av 2030.
- Redusere mengden fremmedvann til renseanleggene.

8. Prioriterte innsatsområder

På bakgrunn av status og utfordringer prioriterer planen særlig følgende områder i planperioden:

- Reduksjon av fremmedvann i avløpssystemet
- Systematisk fornyelse av ledningsnett
- God håndtering av overvann og klimatilpasning
- Styrking av forsyningsikkerhet og beredskap

- Mer datadrevet drift og digital overvåking

9. Prioriterte saneringsområder og gjennomføring

Som en del av arbeidet med fornyelse av ledningsnett vil kommunen ha særlig fokus på oppfølging av saneringsplanene i tre prioriterte områder (sentrum, Brevik og Hovenga). I disse områdene er det behov for oppgradering av ledningsnett og tiltak for å bedre kapasiteten i avløpssystemet. Reduksjon av fremmedvann og overløpsutslipp er den viktigste faktoren for prioritering.

I større prosjekter benytter kommunen samspillmodellen, der entreprenør og rådgiver involveres tidlig i planleggingen. Dette gir bedre løsninger, mer effektiv gjennomføring og lavere risiko i prosjektene.

Gjennomføring av tiltakene skal i størst mulig grad samordnes med andre prosjekter, som veitbygging, bypakka og øvrig byutvikling.

10. Fremtidig utvikling av renseanlegg

Skien, Porsgrunn og Bamble har samarbeidet om å vurdere framtidige løsninger for rensing av avløpsvann. Målet har vært å finne en helhetlig og framtidsrettet løsning som oppfyller krav til miljø og utslipp, og samtidig gir en kostnadseffektiv tjeneste for abonnentene.

I planperioden vil arbeidet følges opp gjennom videre utredninger og forprosjekt. Eventuelle investeringsbeslutninger og valg av løsning behandles gjennom de ordinære politiske prosessene.

11. Konsekvenser og veien videre

Planen skal være et aktivt styringsverktøy for kommunen i planperioden og legges til grunn for prioriteringer i handlingsprogram og økonomiplan. Oppfølging skjer gjennom aktivitetsplan, saneringsplaner og gjennomføring av prioriterte tiltak på ledningsnett. Prioriteringer vil justeres løpende basert på ny kunnskap, erfaringer og behov.

Manglende oppfølging vil over tid økt risiko for lekkasjer, overløp, miljøbelastning og høyere kostnader.

Hva betyr planen for innbyggerne

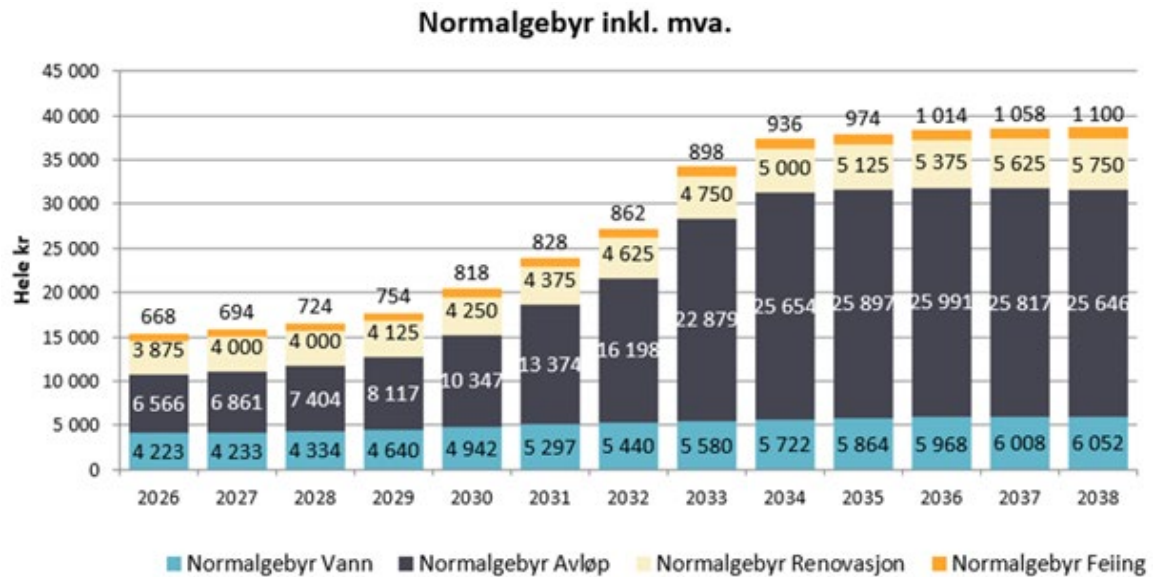
For innbyggerne i Porsgrunn skal hovedplanen for vann og avløp bidra til trygge, forutsigbare og bærekraftige tjenester, både i hverdagen og på lang sikt.

Planen innebærer blant annet:

- **Trygt drikkevann av god kvalitet**, med høy hygienisk sikkerhet og stabil levering i hele kommunen.

- **Færre lekkasjer og driftsavbrudd**, gjennom systematisk fornyelse av gamle og sårbare vann- og avløpsledninger.
- **Redusert risiko for kjelleroversvømmelser**, særlig ved kraftig nedbør, gjennom bedre kapasitet i avløpssystemet og mer helhetlig håndtering av overvann.
- **Renere vassdrag, elver og fjord**, ved at overløpsutslipp og mengden fremmedvann til renseanleggene reduseres.
- **Bedre beredskap og forsyningsikkerhet**, slik at vann- og avløpstjenestene fungerer også ved ekstremvær og uforutsette hendelser.

Vann- og avløpstjenestene finansieres etter selvkostprinsippet. Figuren nedenfor viser forventet utvikling i gebyrnivået i planperioden. Vanngebyret er relativt stabilt, mens avløpsgebyret øker som følge av økt behov for fornyelse og investeringer i renseanlegg.

Figur 2 Forventet utvikling i gebyrnivå i planperioden.